

KÄÄNNÖS

LISÄPÖYTÄKIRJA**tupakkatuotteiden laittoman kaupan estämiseksi****Johdanto-osa**

TÄMÄN LISÄPÖYTÄKIRJAN SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskeva puitesopimus hyväksyttiin yksimielisesti 21 päivänä toukokuuta 2003 56. maailman terveyskokouksessa ja se tuli voimaan 27 päivänä helmikuuta 2005,

TOTEAVAT, että Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskeva puitesopimus on yksi Yhdistyneiden kansakuntien nopeimmin ratifioiduista sopimuksista ja ratkaisevan tärkeä väline Maailman terveysjärjestön tavoitteiden saavuttamiseksi,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että Maailman terveysjärjestön perussäännön johdanto-osassa todetaan, että mahdollisimman hyvä terveys on kaikkien ihmisten perusoikeus rotuun, uskoon, poliittiseen kantaan ja taloudelliseen tai sosiaaliseen asemaan katsomatta,

AIKOVAT MYÖS VAKAASTI antaa etusijan oikeudelleen suojella kansanterveyttä,

OVAT ERITTÄIN HUOLISSAAN siitä, että tupakkatuotteiden laitton kauppa edistää osaltaan tupakoinnin leviämistä, joka on maailmanlaajuinen ongelma, josta on vakavia seurauksia kansanterveydelle ja joka edellyttää tehokasta, asianmukaista ja kattavaa kansainvälistä toimintaa,

TOTEAVAT MYÖS, että tupakkatuotteiden laitton kauppa heikentää tupakan torjuntaa vahvistamaan suunniteltujen hinnoittelu- ja verotustoimenpiteiden tehokkuutta ja lisää näin tupakkatuotteiden saatavuutta ja edullisuutta,

OVAT ERITTÄIN HUOLISSAAN laittomasti kaupattujen tupakkatuotteiden lisääntyneen saatavuuden ja edullisuuden kielteisistä vaikutuksista kansanterveyteen ja hyvinvointiin, erityisesti nuorten, köyhien ja muiden haavoittuvien ryhmien osalta,

OVAT ERITTÄIN HUOLISSAAN tupakkatuotteiden laittoman kaupan suhteettomista taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista kehitysmaissa ja siirtymätalouden maissa,

OVAT TIETOISIA tarpeesta kehittää tieteellisiä, teknisiä ja institutionaalisia valmiuksia sellaisten asianmukaisten kansallisten, alueellisten ja kansainvälisten toimenpiteiden suunnittelemiseksi ja täytäntöön panemiseksi, joilla estetään tupakkatuotteiden kaikenlainen laitton kauppa,

TUNNUSTAVAT, että voimavarojen ja asiaankuuluvan teknologian saatavuudella on erittäin suuri merkitys lisättäessä sopimuspuolten valmiuksia estää tupakkatuotteiden kaikenlainen laitton kauppa erityisesti kehitysmaissa ja siirtymätalouden maissa,

TUNNUSTAVAT, että vaikka vapaa-alueita perustetaan laillisen kaupan helpottamiseksi, niitä on hyödynnetty tupakkatuotteiden maailmanlaajuisen laittoman kaupan edistämiseen niin salakuljetettujen tuotteiden laittoman kauttakulun kuin laittomien tupakkatuotteiden valmistuksenkin osalta,

TOTEAVAT MYÖS, että tupakkatuotteiden laitton kauppa heikentää sopimuspuolten talouksia ja vaikuttaa kielteisesti niiden vakauteen ja turvallisuuteen,

OVAT TIETOISIA MYÖS siitä, että tupakkatuotteiden laittomasta kaupasta saatavia voittoja käytetään rajat ylittävän rikollisen toiminnan rahoittamiseen, mikä on hallitusten tavoitteiden vastaista,

TOTEAVAT, että tupakkatuotteiden laitton kauppa vaarantaa terveystavoitteet, rasittaa entisestään terveydenhoitojärjestelmiä ja aiheuttaa tulonmenetyksiä sopimuspuolten talouksille,

OTTAVAT HUOMIOON Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 5 artiklan 3 kohdan, jossa sopimuspuolet sopivat, että niiden on toimittava tupakoinninvastaisen terveydenhuoltopolitiikan laatimisessa ja toteuttamisessa siten, että tätä politiikkaa suojellaan tupakkateollisuuden kaupallisten ja muiden etujen tavoittelulta kansallisten lakien mukaisesti,

PAINOTTAVAT, että on valppaasti seurattava tupakkateollisuuden mahdollisia pyrkimyksiä heikentää tai horjuttaa tupakan laittoman kaupan torjumista koskevia strategioita ja hankittava tietoa tupakkateollisuuden harjoittamasta tupakan laittoman kaupan torjuntaa koskevia strategioita haittaavasta toiminnasta,

OTTAVAT HUOMIOON Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 6 artiklan 2 kohdan, jossa kehoitetaan sopimuspuolia tapauskohtaisesti kieltämään ulkomaanmatkailijoiden harjoittama verottomien ja tullivapaiden tupakkatuotteiden myynti ja/tai maahantuonti tai rajoittamaan sitä,

TOTEAVAT MYÖS, että kansainvälisessä kauttakulussa ja uudelleenlastauksessa tupakka ja tupakkatuotteet löytävät laittoman kaupan kanavat,

OTTAVAT HUOMIOON, että tehokas toiminta tupakkatuotteiden laittoman kaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi edellyttää kattavaa kansainvälistä lähestymistapaa ja tiivistä yhteistyötä laittoman kaupan kaikilla osa-alueilla, mukaan lukien tarvittaessa tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laitton kauppa,

PALAUTTAVAT MIELIIN muiden asiaankuuluvien kansainvälisten sopimusten merkityksen, kuten kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, korruption vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen sekä huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, ja näiden yleissopimusten sopimuspuolia sitovan velvollisuuden soveltaa tarvittaessa näiden yleissopimusten asiaankuuluvia määräyksiä tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittomaan kauppaan, ja korostavat näitä seikkoja sekä rohkaisevat niitä sopimuspuolia, jotka eivät vielä ole edellä mainittujen yleissopimusten sopimuspuolia, harkitsemaan niihin liittymistä,

PANEVAT MERKILE tarpeen lujittaa Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen sihteeristön sekä Yhdistyneiden kansakuntien huume- ja rikosjärjestön, Maailman tullijärjestön ja tarvittaessa muiden elinten välistä yhteistyötä,

PALAUTTAVAT MIELIIN Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 15 artiklan, jossa sopimuspuolet tunnustavat muun muassa, että tupakkatuotteiden kaikkinaisen laittoman kaupan, salakuljetus ja laitton valmistaminen mukaan luettuina, estäminen on olennainen osatekijä tupakanvastaisessa toiminnassa,

TOTEAVAT, että tällä lisäpöytäkirjalla ei pyritä puuttumaan teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviin näkökohtiin, ja

OVAT VAKUUTTUNEITA, että Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen täydentäminen kattavalla lisäpöytäkirjalla on voimakas ja tehokas keino torjua tupakkatuotteiden laitonta kauppa ja sen vakavia seurauksia,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSA

JOHDANTO

1 artikla

Sopimuksessa käytetyt termit

1. "Välittäminen" tarkoittaa toimimista toisen toimeksiannosta, mukaan luettuna maksua tai palkkiota vastaan tapahtuva neuvottelemisen sopimuksista, ostaminen tai myyminen.
2. "Savuke" tarkoittaa savukepaperiin käärittyä poltettavaksi tarkoitettua leikattua tupakkaa Tähän eivät kuulu erityiset alueelliset tuotteet, kuten bidi, ang hoon tai muut vastaavat tuotteet, jotka voidaan kääriä paperiin tai lehtiin. "Savukkeella" tarkoitetaan 8 artiklan mukaisesti myös hienoksi leikattua savukkeeksi itsekäärítettävää tupakkaa.
3. "Menetetyksi tuomitseminen", joka kattaa tarvittaessa takavarikkoon asettamisen, tarkoittaa tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen määräämää omaisuuden lopullista menettämistä.

4. "Valvottu läpilasku" tarkoittaa menettelytapaa, jonka avulla sallitaan laittomien tai laittomiksi epäiltyjen lähetysten kulku yhden tai useamman valtion alueelta, alueen läpi tai alueelle kyseisten valtioiden toimivaltaisten viranomaisten tietien ja valvonnassa, rikoksen tutkimiseksi ja rikokseen osallisten henkilöiden tunnistamiseksi.
5. "Vapaa-alue" tarkoittaa sellaista sopimuspuolen aluetta, jolle tuotujen tavaroiden katsotaan yleisesti olevan tuontitullien ja verojen osalta tullialueen ulkopuolella.
6. "Laiton kauppa" tarkoittaa laissa kiellettyä tuotantoon, kuljetukseen, vastaanottoon, hallussapitoon, jakeluun, myyntiin tai ostoon liittyvää toimintaa tai niiden helpottamiseksi tarkoitettua toimintaa.
7. "Lupa" tarkoittaa toimivaltaisen viranomaisen tarvittavan hakemuksen tai muiden asiakirjojen toimittamisen jälkeen antamaa lupaa.
8. a) "Valmistusvälineet" tarkoittaa yksinomaan tupakkatuotteiden valmistamiseen suunniteltuja tai muunnettuja laitteita, jotka ovat olennainen osa valmistusmenettelyä ⁽¹⁾.
b) "Osa" tarkoittaa valmistusvälineiden yhteydessä tupakan valmistukseen käytetyn valmistusvälineen yksilöitävissä olevaa tunnistettavaa osaa.
9. "Sopimuspuoli" tarkoittaa tämän lisäpöytäkirjan sopimuspuolta, ellei asiayhteydestä muuta ilmene.
10. "Henkilötiedot" tarkoittaa kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja.
11. "Alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö" tarkoittaa järjestöä, joka koostuu useista itsenäisistä valtioista ja jolle jäsenvaltiot ovat siirtäneet eri asioihin liittyvää toimivaltaa tehdä kyseisiä asioita koskevia, jäsenvaltioita sitovia päätöksiä ⁽²⁾.
12. "Toimitusketju" kattaa tupakkatuotteiden valmistuksen ja valmistusvälineet, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden tuonnin ja viennin, ja sitä voidaan sopimuspuolen päätöksellä tarvittaessa laajentaa kattamaan yksi tai useampi seuraavista toimista:
 - a) tupakkatuotteiden vähittäismyynti;
 - b) tupakan viljely, lukuun ottamatta perinteisen pienimuotoisen kasvatuksen, viljelyn ja tuotannon harjoittamista;
 - c) tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden kaupallisten määrien kuljettaminen; ja
 - d) tupakan ja tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden tukkumyynti, välittäminen, varastointi tai jakelu.
13. "Tupakkatuotteet" tarkoittavat kokonaan tai osaksi tupakanlehdistä poltettaviksi, imeskeltäviksi, pureskeltaviksi tai nuuskattaviksi valmistettuja tuotteita.
14. "Seuranta ja jäljitys" tarkoittaa erien toimitusketjussa kulun reitin tai liikkeiden järjestelmällistä seurantaa ja jäljittämistä toimivaltaisten viranomaisten tai muiden niiden puolesta toimivien henkilöiden toimesta 8 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

2 artikla

Tämän lisäpöytäkirjan suhde muihin sopimuksiin ja laillisiin asiakirjoihin

1. Tähän lisäpöytäkirjaan sovelletaan Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen määräyksiä.

⁽¹⁾ Sopimuspuolet voivat tätä tarkoitusta varten tarvittaessa sisällyttää tähän viittauksen Maailman tullijärjestön harmonoituun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmään.

⁽²⁾ Kansallinen tarkoittaa tarvittaessa myös alueellisia taloudellisen yhdentymisen järjestöjä.

2. Sopimuspuolet, jotka ovat tehneet Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 2 artiklassa mainittuja sopimuksia, antavat kyseiset sopimukset tiedoksi sopimuspuolikokoukselle puitesopimuksen sihteeristön kautta.
3. Tällä lisäpöytäkirjalla ei ole vaikutusta muista sopimuspuolen osalta voimassaolevista kansainvälisistä yleissopimuksista, perussopimuksista tai kansainvälisistä sopimuksista seuraaviin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin, joiden se katsoo paremmin edistävän tupakkatuotteiden laittoman kaupan estämistä.
4. Tällä lisäpöytäkirjalla ei ole vaikutusta kansainvälisen oikeuden, myös kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, mukaisiin muihin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin.

3 artikla

Tavoite

Tämän lisäpöytäkirjan tavoitteena on tupakkatuotteiden kaikenlaisen laittoman kaupan estäminen Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 15 artiklan mukaisesti.

II OSA

YLEISET VELVOITTEET

4 artikla

Yleiset velvoitteet

1. Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 5 artiklan määräysten lisäksi sopimuspuolet:
 - a) ottavat käyttöön ja panevat täytäntöön tehokkaita toimenpiteitä valvoakseen tai säännelläkseen tämän lisäpöytäkirjan kattamien tavaroiden toimitusketjua, jotta voidaan estää, jäljittää, havaita ja tutkia näiden tavaroiden laitonta kauppaa ja asettaa siihen syyllistyneet syytteeseen, sekä tekevät keskenään yhteistyötä tämän tavoitteen saavuttamiseksi;
 - b) toteuttavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittavat toimenpiteet tehostaakseen niiden toimivaltaisten viranomaistensa ja yksiköidensä toimintaa, tulli ja poliisi mukaan luettuina, jotka vastaavat tämän lisäpöytäkirjan kattamien tavaroiden laittoman kaupan estämisestä, jäljittämisestä, havaitsemisesta ja tutkimisesta;
 - c) ottavat käyttöön tehokkaita toimenpiteitä helpottaakseen tai saadakseen teknistä tukea ja rahoitustukea ja edistääkseen valmiuksien kehittämistä ja kansainvälistä yhteistyötä tämän lisäpöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä varmistavat, että tämän lisäpöytäkirjan mukaisesti vaihdettavat tiedot ovat toimivaltaisten viranomaisten saatavilla ja niitä vaihdetaan turvallisesti;
 - d) tekevät keskenään tiivistä yhteistyötä kansallisten oikeus- ja hallintojärjestelmiensä mukaisesti vahvistaakseen lainvalvontatoimien tehokkuutta laittoman toiminnan, myös tämän lisäpöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti rangaistavien rikosten, torjumiseksi;
 - e) tekevät tapauskohtaisesti yhteistyötä asiaankuuluvien alueellisten ja kansainvälisten hallitustenvälisten järjestöjen kanssa ja toimittavat niille tietoja tämän lisäpöytäkirjan kattaman turvallisen tietojenvaihdon⁽¹⁾ puitteissa edistääkseen tämän lisäpöytäkirjan tehokasta täytäntöönpanoa; ja
 - f) pyrkivät käytettävissään olevien keinojen ja voimavarojen puitteissa hankkimaan yhteistyössä taloudellisia resursseja tämän lisäpöytäkirjan tehokasta täytäntöönpanoa varten kahden- ja monenvälisten rahoitusmekanismien avulla.
2. Sopimuspuolet varmistavat tämän lisäpöytäkirjan velvoitteita noudattaessaan mahdollisimman laajan avoimuuden toiminnassaan tupakkateollisuuden kanssa.

⁽¹⁾ Kahden sopimuspuolen välinen turvallinen tietojenvaihto estää sieppaus- ja kajoamisyritykset (väärentämisen). Toisin sanoen kolmas osapuoli ei voi lukea tai muuttaa kahden sopimuspuolen välillä vaihdettua tietoa.

5 artikla

Henkilötietojen suoja

Sopimuspuolet takaavat tämän lisäpöytäkirjan täytäntöönpanossa henkilötietojen suojan kansallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ottaen huomioon henkilötietojen suojaamisen kansainväliset normit.

III OSA

TOIMITUSKETJUN VALVONTA

6 artikla

Lupa, vastaava hyväksyntä tai valvontajärjestelmä

1. Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittoman kaupan estämiseksi jokainen sopimuspuoli kieltää luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä seuraavat toimet lukuun ottamatta tapauksia, joissa toimivaltainen viranomainen on kansallisen lainsäädännön mukaisesti myöntänyt luvan tai vastaavan hyväksynnän (jäljempänä ”lupa”) tai joihin sovelletaan valvontajärjestelmää:

- a) tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden valmistaminen; ja
- b) tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden tuonti ja vienti.

2. Kun kansallisessa lainsäädännössä ei kielletä seuraavia toimia, jokainen sopimuspuoli pyrkii myöntämään laajuudeltaan asianmukaisen luvan luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, jotka harjoittavat:

- a) tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä,
- b) tupakan viljelyä, lukuun ottamatta perinteisen pienimuotoisen kasvatuksen, viljelyn ja tuotannon harjoittamista;
- c) tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden kaupallisten määrien kuljettamista; ja
- d) tupakan ja tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden tukkumyyntiä, välittämistä, varastointia tai jakelua.

3. Tehokkaan lupajärjestelmän varmistamiseksi jokaisen sopimuspuolen on:

- a) perustettava tai nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen, jonka tehtävänä on myöntää, uusua, lakkauttaa, kumota ja/tai perua tämän lisäpöytäkirjan määräysten kohteena olevia lupia sekä toteuttaa 1 kohdassa täsmennettyjä toimia kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti;
- b) vaadittava, että kaikki lupahakemukset sisältävät hakijasta kaikki tarvittavat tiedot, joita ovat tarvittaessa:
 - i) jos hakija on luonnollinen henkilö, tiedot tämän henkilöllisyydestä, mukaan lukien täydellinen nimi, liikenimi, mahdollinen yrityksen rekisterinumero, mahdollinen sovellettava verotunniste ja muut tunnistamisen mahdollistavat tiedot;
 - ii) jos hakija on oikeushenkilö, tiedot tämän henkilöllisyydestä, mukaan lukien täydellinen nimi, liikenimi, yrityksen rekisterinumero, perustamispäivä ja -paikka, yhtiön pääkonttorin ja päätoimipaikan sijaintitiedot, sovellettava verotunniste, jäljennökset yhtiön perustamisasiakirjasta tai vastaavista asiakirjoista, tiedot sen tytäryhtiöistä, johtajien ja nimettyjen laillisten edustajien nimet ja muut tunnistamisen mahdollistavat tiedot;
 - iii) yrityksen valmistusyksikön tai valmistusyksiköiden täsmällinen sijainti, varastojen sijainti sekä hakijan yrityksen tuotantokapasiteetti;

- iv) tiedot hakemuksen kattamista tupakkatuotteista ja valmistusvälineistä, kuten tuotteiden kuvaus, nimi, mahdollinen rekisteröity tavaramerkki, tuotemerkki, malli tai tyyppi sekä valmistusvälineiden sarjanumero;
 - v) kuvaus siitä, mihin valmistusvälineet asennetaan ja missä niitä käytetään;
 - vi) näyttö tai lausunto mahdollisista rikosrekistereistä;
 - vii) täydelliset tiedot niistä pankkitileistä, joita on tarkoitus käyttää liiketoimissa, sekä muut merkittävät maksutiedot; ja
 - viii) kuvaus tupakkatuotteiden käyttötarkoituksesta ja määränpäänä olevista myyntimarkkinoista. Erityistä huomiota on kiinnitettävä sen varmistamiseen, että tupakkatuotteiden tuotanto tai tarjonta on oikeassa suhteessa kohtuudella odotettuun kysyntään;
- c) valvottava tarvittaessa mahdollisia lupamaksuja ja perittävä ne ja harkittava niiden käyttämistä lupajärjestelmän tehokkaaseen hallinnointiin ja täytäntöönpanoon tai kansanterveyden edistämiseen tai muuhun tätä koskevaan toimintaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
 - d) toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sääntöjenvastaisten tai vilpillisten käytäntöjen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi lupajärjestelmässä;
 - e) toteutettava tapauskohtaisesti lupien säännöllisen arvioinnin, uusimisen, tarkastuksen tai tutkimuksen kaltaisia toimenpiteitä;
 - f) vahvistettava tarvittaessa aikataulut lupien voimassaolon päättymiselle ja sitä seuraavalle luvan uusimista koskevan hakemuksen tekemiselle tai lupahakemuksen tietojen päivittämiselle;
 - g) veloitettava luvan saaneet luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt ilmoittamaan etukäteen toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisista muutoksista yrityksen sijainnissa tai mahdollisista merkittävistä muutoksista lupanhaltijan toimintaa koskevissa tiedoissa;
 - h) veloitettava luvan saaneet luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt ilmoittamaan toimivaltaiselle viranomaiselle tarvittavia toimenpiteitä varten mahdollisista valmistusvälineiden hankinnoista tai luovutuksista; ja
 - i) varmistettava, että tällaisten valmistusvälineiden tai niiden osien hävittäminen tapahtuu toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa.

4. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että lupa myönnetään ja/tai siirretään ainoastaan, jos 3 kohdassa esitetyt tiedot on toimitettu toimivaltaiselle viranomaiselle ja jos siltä on saatu ennakkohyväksyntä.

5. Viiden vuoden kuluttua tämän lisäpöytäkirjan voimaantulosta sopimuspuolikokous varmistaa seuraavassa istunnossaan, että toteutetaan näyttöön perustuva tutkimus sen selvittämiseksi, onko olemassa tupakkatuotteiden valmistuksen kannalta olennaisia tuotantopanoksia, jotka voidaan yksilöidä ja joihin voidaan soveltaa tehokasta valvontaa. Sopimuspuolet harkitsevat asianmukaisia toimia tämän tutkimuksen perusteella.

7 artikla

Asianmukainen huolellisuus

1. Jokainen sopimuspuoli edellyttää kansallisen lainsäädäntönsä sekä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen tavoitteiden mukaisesti, että tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden toimitusketjuun osallistuvat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt:

- a) noudattavat asianmukaista huolellisuutta ennen liikesuhteen aloittamista ja sen aikana;

- b) seuraavat myyntiä asiakkailleen sen varmistamiseksi, että määrät ovat oikeassa suhteessa kyseisten tuotteiden kysyntään myynti- tai käyttömarkkinoilla; ja
- c) raportoivat toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisesta näytöstä, jonka mukaan asiakas olisi osallisena tämän lisäpöytäkirjan mukaisten velvoitteidensa vastaisessa toiminnassa.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun asianmukaiseen huolellisuuteen on kansallisen lainsäädännön sekä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen tavoitteiden mukaisesti sisällyttävä tarvittaessa muun muassa vaatimukset asiakkaan tunnistamiseksi, kuten seuraavia seikkoja koskevien tietojen hankkiminen ja päivittäminen:

- a) sen todentaminen, että luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on 6 artiklan mukainen lupa;
- b) jos asiakas on luonnollinen henkilö, tiedot tämän henkilöllisyydestä, mukaan lukien täydellinen nimi, liikenimi, mahdollinen yrityksen rekisterinumero, mahdollinen sovellettava verotunniste ja asiakkaan virallisen tunnistuksen tarkistaminen;
- c) jos asiakas on oikeushenkilö, tiedot tämän henkilöllisyydestä, mukaan lukien täydellinen virallinen nimi, liikenimi, yrityksen rekisterinumero, perustamispäivä ja -paikka, yhtiön pääkonttorin ja päätoimipaikan sijaintitiedot, sovellettava verotunniste, jäljennökset yhtiön perustamisasiakirjasta tai vastaavista asiakirjoista, tiedot sen tytäryhtiöistä, johtajien ja nimettyjen laillisten edustajien nimet virallisen tunnistuksen tarkistaminen mukaan lukien;
- d) kuvaus tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden käyttötarkoituksesta ja määränpäänä olevista markkinoista; ja
- e) kuvaus siitä, mihin valmistusvälineet asennetaan ja missä niitä käytetään.

3. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun asianmukaiseen huolellisuuteen voi sisältyä vaatimuksia asiakkaan tunnistamiseksi, kuten seuraavia seikkoja koskevien tietojen hankkiminen ja päivittäminen:

- a) näyttö tai lausunto mahdollisista rikosrekistereistä; ja
- b) tiedot niistä pankkitileistä, joita on tarkoitus käyttää liiketoimissa.

4. Jokainen sopimuspuoli toteuttaa edellä 1 kohdan c alakohdassa esitettyjen tietojen perusteella kaikki tarvittavat toimenpiteet tästä lisäpöytäkirjasta seuraavien velvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi, ja tähän saattaa sisältyä asiakkaan nimeäminen sopimuspuolen tuomiovalttaan kuuluvalla alueella estetyksi asiakkaaksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

8 artikla

Seuranta ja jäljitys

1. Toimitusketjun varmuuden edistämiseksi ja tupakkatuotteiden laittoman kaupan tutkinnan tukemiseksi sopimuspuolet sitoutuvat perustamaan viiden vuoden kuluessa tämän lisäpöytäkirjan voimaantulosta yleisen seuranta- ja jäljitysjärjestelmän, joka käsittää kansallisen ja/tai alueelliset seuranta- ja jäljitysjärjestelmät sekä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen sihteeristössä toimivan yleisen tiedonjakokeskuksen, joka on kaikkien sopimuspuolten käytettävissä kyselyjä ja tiedonhakua varten.

2. Jokainen sopimuspuoli perustaa tässä artiklassa tarkoitetun, sopimuspuolen valvoman seuranta- ja jäljitysjärjestelmän, joka koskee kaikkia sen alueella valmistettuja tai sinne tuotuja tupakkatuotteita, ottaen huomioon omat erityiset kansalliset tai alueelliset tarpeensa ja parhaat saatavilla olevat käytännöt.

3. Tehokkaan seurannan ja jäljityksen varmistamiseksi jokainen sopimuspuoli vaatii, että yksilölliset ja varmat tunnistemerkinnot, joita ei voi poistaa (jäljempänä "yksilölliset tunnistemerkinnot"), kuten koodit tai leimat, kiinnitetään kaikkiin yksittäisiin tupakkapakkauksiin ja tupakkatuotteiden pakkauksiin sekä tuotteiden kaikkiin ulkopakkauksiin viiden vuoden kuluessa ja muihin tupakkatuotteisiin kymmenen vuoden kuluessa tämän lisäpöytäkirjan voimaantulosta kyseisen sopimuspuolen osalta.

4.1 Edellä olevan 3 kohdan soveltamiseksi jokainen sopimuspuoli edellyttää yleisessä seuranta- ja jäljitysjärjestelmässään seuraavien tietojen saatavuutta joko välittömästi tai linkin kautta, jotta sopimuspuolet voivat määrittää tupakkatuotteiden alkuperän, tarvittaessa niiden erkanemispisteen, sekä seurata ja valvoa tupakkatuotteiden liikkeitä ja laillista asemaa:

- a) päivämäärä ja valmistuspaikka;
- b) valmistuslaitos;
- c) tupakkatuotteiden valmistuksessa käytetyt laitteet;
- d) tuotannon siirto tai valmistusaika;
- e) ensimmäisen asiakkaan, joka ei ole valmistajan tytäryhtiö, nimi, lasku, tilausnumero ja maksutiedot;
- f) vähittäismyyntimarkkinat, joille tuote on tarkoitettu;
- g) tuotekuvaus;
- h) mahdollinen varastointi ja lähetys;
- i) mahdollisesti tunnetun ostajan henkilöllisyys; ja
- j) suunniteltu toimitusreitti, toimitusajankohta, toimitusmääränpää, lähtöpaikka ja vastaanottaja.

4.2 Edellä a, b ja g alakohdassa sekä tarvittaessa f alakohdassa esitettyjen tietojen on sisällyttävä yksilöllisiin tunnistemerkintöihin.

4.3 Jos f alakohdassa tarkoitetut tiedot eivät ole saatavilla merkintöjä tehtäessä, sopimuspuolten on vaadittava tällaisten tietojen lisäämistä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti.

5. Jokainen sopimuspuoli vaatii tässä artikkelissa täsmennetyissä aikarajoissa 4 kohdassa esitettyjen tietojen rekisteröintiä tuotannon aikana tai valmistajan ensimmäisen toimituksen aikana tai tuotaessa tuotteita sen alueelle.

6. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että 5 kohdan mukaisesti rekisteröidyt tiedot ovat sen saatavilla linkin kautta edellä 3 ja 4 kohdassa edellytettyjen yksilöllisten tunnistemerkintöjen yhteydessä.

7. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että 5 kohdan mukaisesti rekisteröidyt tiedot sekä tällaisten tietojen saatavuuden 6 kohdan mukaisesti varmistavat yksilölliset tunnistemerkinnät esitetään sopimuspuolen ja sen toimivaltaisten viranomaisten vahvistamassa tai hyväksymässä muodossa.

8. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että 5 kohdan mukaisesti rekisteröidyt tiedot ovat pyynnöstä saatavilla yleisen tiedonjakokeskuksen kautta 9 artikkelissa tarkoitetulla tavalla standardoidun turvallisen sähköisen rajapinnan kautta sen kansallisesta ja/tai alueellisesta tietokeskuksesta. Yleinen tiedonjakokeskus pitää luetteloa sopimuspuolten toimivaltaisista viranomaisista ja toimittaa luettelon kaikkien sopimuspuolten saataville.

9. Jokaisen sopimuspuolen tai toimivaltaisen viranomaisen on:

- a) voitava tutustua 4 kohdassa esitettyihin tietoihin oikea-aikaisesti tekemällä hakupyynnön yleiseen tiedonjakokeskukseen;
- b) haettava tällaisia tietoja ainoastaan silloin, kun se on tarpeen tupakkatuotteiden laittoman kaupan havaitsemiseksi ja tutkimiseksi;
- c) pitäydyttävä kieltäytymästä perusteettomasti tietojen antamisesta;
- d) vastattava 4 kohdan mukaisesti esitettyyn tietojensaantipyyntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti; ja
- e) suojeltava ja kohdeltava luottamuksellisenä keskinäisen sopimuksen mukaan tietoa, jota niiden välillä vaihdetaan.

10. Jokainen sopimuspuoli edellyttää seuranta- ja jäljitysjärjestelmän kehittämistä edelleen ja sen soveltamisalan laajentamista tarvittaessa siihen pisteeseen saakka, jossa kaikista tulleista, asiaankuuluvista veroista ja tarvittaessa muista velvoitteista on vapauduttu valmistuspaikassa, tuontipaikassa tai tullista vapauttamisen tai valmisteverovalvonnan jälkeen.
11. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä keskenään sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa keskinäisen sopimuksen mukaan jakaakseen ja kehittääkseen seuranta- ja jäljitysjärjestelmien parhaita käytäntöjä, kuten:
- helpottaakseen seuranta- ja jäljitusteknologian, tiedon, taitojen, kykyjen ja asiantuntemuksen kehittämistä, siirtämistä ja hankkimista;
 - tukeakseen niiden sopimuspuolten koulutusohjelmien ja toimintaedellytysten kehittämiseen keskittyviä ohjelmia, jotka ilmaisevat tarvetta tähän; ja
 - kehittääkseen edelleen tupakkatuotteiden yksikkö- ja muiden pakkausten merkintöjen ja kuvausten teknologiaa, jotta 4 kohdassa luetellut tiedot saadaan saataville.
12. Sopimuspuolille määrättyjen velvoitteiden täyttämisen ei pidä olla tupakkateollisuuden vastuulla eikä niitä saa delegoida tälle.
13. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että osallistuessaan seuranta- ja jäljitysjärjestelmän toimintaan sen toimivaltaiset viranomaiset ovat vuorovaikutuksessa tupakkateollisuuden tai tupakkateollisuuden etuja ajavien tahojen kanssa vain tämän artiklan täytäntöönpanon edellyttämässä määrin.
14. Jokainen sopimuspuoli voi velvoittaa tupakkateollisuuden vastaamaan sopimuspuolelle tämän artiklan nojalla aiheutuvista kustannuksista.

9 artikla

Tietojen säilyttäminen

1. Jokainen sopimuspuoli vaatii tarvittaessa kaikkia tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden toimitusketjuun kuuluvia luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä säilyttämään täydelliset ja täsmälliset tiedot kaikista liiketoimistaan. Näistä tiedoista on käytävä ilmi kaikki tiedot niiden tupakkatuotteiden valmistuksessa käytetyistä raaka-aineista.
2. Jokainen sopimuspuoli vaatii tarvittaessa 6 artiklassa tarkoitetun luvan saaneita henkilöitä toimittamaan pyynnöstä toimivaltaisille viranomaisille seuraavat tiedot:
- yleistiedot markkinavolyymeista, trendeistä, ennusteista ja muusta olennaisesta tiedosta; ja
 - luvanhaltijan hallussa, säilytyksessä tai varastossa, verottomassa varastossa ja tullivarastossa kauttakulun tai uudelleenlastauksen tai tullisuspension mukaisesti olevien tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden määristä tiedusteluhetkellä.
3. Mitä tulee sopimuspuolen alueella myytyihin ja valmistettuihin tai sellaisiin tupakkatuotteisiin ja valmistusvälineisiin, joihin sovelletaan kauttakulun tai uudelleenlastauksen tullisuspensiota, jokaisen sopimuspuolen on tarvittaessa vaadittava 6 artiklan mukaisen luvan haltijaa toimittamaan pyynnöstä lähtömaan toimivaltaisille viranomaisille (sähköisesti, kun tämän mahdollistava infrastruktuuri on käytössä) seuraavat tiedot ajankohtana, jona tuotteet poistuvat niiden valvonnasta:
- lähetyspäivä, jona tuote on lähtenyt viimeisestä fyysisestä valvontapisteestä;
 - lähetettyjä tuotteita koskevat yksityiskohtaiset tiedot (muun muassa tuotemerkki, määrä, varasto);
 - suunniteltu toimitusreitti ja määränpää;
 - luonnollisen henkilön/henkilöiden tai oikeushenkilön/henkilöiden henkilöllisyys, jolle/joille tuotteet toimitetaan;
 - kuljetusmuoto, myös kuljettajan henkilöllisyys;

- f) lähetyksen oletettu saapumisajankohta määränpäähän; ja
- g) vähittäismyymtimarkkinat, joille tuote on tarkoitettu.
4. Mikäli mahdollista, jokainen sopimuspuoli vaatii vähittäismyymijiltä ja tupakanviljelijöiltä, ei-kaupallisesti toimivia perinteisiä viljelijöitä lukuun ottamatta, pitämään täydellistä ja täsmällistä kirjaa kaikista asiaa koskevista liiketoimista, joihin ne osallistuvat, kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.
5. Edellä 1 kohdan täytäntöönpanoa varten kaikki sopimuspuolet hyväksyvät ja toimeenpanevat tehokkaita lainsäädäntö-, täytäntöönpano- ja hallintotoimenpiteitä tai muunlaisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että kaikki tiedot:
- a) säilytetään vähintään neljän vuoden ajan;
- b) annetaan toimivaltaisten viranomaisten saataville; ja
- c) säilytetään toimivaltaisen viranomaisen edellyttämässä muodossa.
6. Jokainen sopimuspuoli perustaa tarvittaessa ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti järjestelmän tämän artiklan mukaisesti pidetyn kirjanpidon sisältämien tietojen jakamiseksi muiden sopimuspuolten kanssa.
7. Sopimuspuolet pyrkivät tekemään yhteistyötä keskenään sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa kehittääkseen yhä parempia kirjanpito menetelmiä ja jakaakseen niitä keskenään.

10 artikla

Turvallisuus ja ehkäisevät toimet

1. Jokainen sopimuspuoli edellyttää tarvittaessa ja kansallisen lainsäädännön sekä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen tavoitteiden mukaisesti, että kaikki luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, joihin 6 artiklaa sovelletaan, toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sen estämiseksi, että tupakkatuotteet ajautuvat laittoman kaupan piiriin. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa:
- a) toimivaltaisille viranomaisille raportointi
- i) kansallisessa lainsäädännössä määritetyn tason ylittävien käteisen rahan määrien rajat ylittävistä siirroista tai rajat ylittävistä luontoissuorituksista ja
- ii) kaikista "epäilyttävistä liiketoimista"; ja
- b) vain sellaisten tupakkatuote- tai valmistusvälinemäärien toimittaminen, jotka ovat oikeassa suhteessa kyseisten tuotteiden kysyntään vähittäismyynti- tai käyttömarkkinoilla.
2. Jokainen sopimuspuoli vaatii tarvittaessa ja kansallisen lainsäädännön sekä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen tavoitteiden mukaisesti, että niiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden, joihin sovelletaan 6 artiklaa, tekemiä liiketoimia koskevat maksut sallitaan vain laskussa mainittuna valuuttana ja laskussa ilmaistuna määränä ja ainoastaan laillisia maksutapoja käyttäen kohdemarkkinoiden alueella sijaitsevien rahoituslaitosten kautta ja että niitä ei voi suorittaa muiden rahansiirtojen avulla.
3. Sopimuspuoli voi vaatia, että niiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden, joihin sovelletaan 6 artiklaa, sen tuomiovaltaan kuuluvalla alueella tupakkatuotteiden valmistamisessa käytettävistä raaka-aineista suorittamat maksut sallitaan vain laskussa mainittuna valuuttana ja laskussa ilmaistuna määränä ja ainoastaan laillisia maksutapoja noudattaen kohdemarkkinoiden alueella sijaitsevien rahoituslaitosten kautta ja että niitä ei voi suorittaa muiden rahansiirtojen avulla.
4. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että tämän artiklan vaatimusten rikkomiseen sovelletaan rikosoikeudellisia, siviilioikeudellisia tai hallinnollisia menettelyjä sekä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, mukaan luettuna tarvittaessa luvan peruuttaminen määrääjäksi tai pysyvästi.

*11 artikla***Myynti internetin, televiestinnän tai muun kehittyvän teknologian välityksellä**

1. Jokainen sopimuspuoli vaatii, että tupakkatuotteita koskevaan liiketoimintaan internetin, televiestinnän tai muun kehittyvään teknologiaan perustuvan myyntitavan välityksellä osallistuvien oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden on noudatettava kaikkia tämän lisäpöytäkirjan asiaa koskevia velvoitteita.
2. Jokainen sopimuspuoli harkitsee tupakan vähittäismyynnin kieltämistä internetin, televiestinnän tai muun kehittyvään teknologiaan perustuvan myyntitavan välityksellä.

*12 artikla***Vapaa-alueet ja kansainvälinen kauttakulku**

1. Jokainen sopimuspuoli panee täytäntöön kolmen vuoden kuluessa tämän lisäpöytäkirjan voimaantulosta kyseisen sopimuspuolen osalta tupakan ja tupakkatuotteiden kaikkea valmistusta ja niihin liittyviä liiketoimia koskevan tehokkaan valvonnan vapaa-alueilla käyttämällä kaikkia tässä lisäpöytäkirjassa esitettyjä asianmukaisia toimenpiteitä.
2. Lisäksi kielletään tupakkatuotteiden sekoittaminen muihin kuin tupakkatuotteisiin yhdessä kontissa tai muussa vastaavassa kuljetusyksikössä vapaa-alueelta poistuttaessa.
3. Jokainen sopimuspuoli ottaa käyttöön ja soveltaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden kansainvälistä kauttakulkua tai uudelleenlastausta alueellaan koskevia valvonta- ja tarkistustoimenpiteitä tämän lisäpöytäkirjan määräysten mukaisesti näiden tuotteiden laittoman kaupan ehkäisemiseksi.

*13 artikla***Tullivapaa myynti**

1. Jokainen sopimuspuoli panee täytäntöön tehokkaita toimenpiteitä tämän lisäpöytäkirjan kaikkien olennaisten määräysten soveltamiseksi tullivapaaseen myyntiin ottaen huomioon Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 6 artiklan.
2. Viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän lisäpöytäkirjan voimaantulosta sopimuspuolikokous varmistaa seuraavassa istunnossaan, että toteutetaan näyttöön perustuva tutkimus tullivapaaseen myyntiin liittyvän tupakkatuotteiden laittoman kaupan laajuuden selvittämiseksi. Sopimuspuolet harkitsevat asianmukaisia lisätoimia tämän tutkimuksen perusteella.

OSA IV

RIKKOMUKSET*14 artikla***Lainvastainen toiminta ja rikokset**

1. Jokainen sopimuspuoli ottaa käyttöön kansallisen lainsäädäntönsä peruseriaatteiden mukaisesti sellaiset lainsäädännölliset ja muut toimenpiteet, jotka saattavat olla tarpeen seuraavien toimintojen määrittämiseksi laittomiksi kansallisessa lainsäädännössä:
 - a) tämän lisäpöytäkirjan määräysten vastainen tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden valmistus, tukkumyynti, välittäminen, myyminen, kuljettaminen, jakelu, varastointi, lähettäminen, maahantuonti tai vienti;

- b) i) tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden valmistus, tukkumyynti, välittäminen, myyminen, kuljettaminen, jakelu, varastointi, lähettäminen, maahantuonti tai vienti maksamatta sovellettavia tulleja, veroja ja muita maksuja tai ilman sovellettavia veromerkkejä, yksilöllisiä tunnistemerkintöjä tai muita vaadittuja merkintöjä tai merkkejä;
- ii) muut tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden salakuljetusta tai salakuljetuksen yritystä koskevat toimet, joita b alakohdan i alakohta ei kata;
- c) i) muut tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman valmistuksen muodot tai tupakan pakkaaminen väärin veromerkein, väärin yksilöllisin tunnistetiedoin tai muilla väärillä merkinnöillä tai merkeillä;
- ii) laittomasti valmistetun tupakan, laittomien tupakkatuotteiden, väärin veromerkein tai muilla väärillä merkinnöillä tai merkeillä pakattujen tuotteiden tai laittomien valmistusvälineiden tukkumyynti, välittäminen, myyminen, kuljettaminen, jakelu, varastointi, lähettäminen, maahantuonti tai vienti;
- d) tupakkatuotteiden sekoittaminen toimitusketjussa muihin kuin tupakkatuotteisiin tarkoituksena salata tai peittää tupakkatuotteet;
- e) tupakkatuotteiden sekoittaminen muihin kuin tupakkatuotteisiin tämän lisäpöytäkirjan 12 artiklan 2 kohdan vastaisesti;
- f) internetin, televiestinnän tai muun kehittyvään teknologiaan perustuvan myyntitavan käyttäminen tupakkatuotteiden myyntiin tämän lisäpöytäkirjan vastaisesti;
- g) edellä 6 artiklan mukaisesti luvan saaneen henkilön toimesta tapahtuva tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden hankkiminen henkilöltä, jolla pitäisi olla 6 artiklan mukainen lupa, mutta sitä ei ole;
- h) julkisen virkamiehen tai toimivaltaisen viranomaisen vastustaminen tämän toteuttaessa tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan ehkäisemiseen, estämiseen, havaitsemiseen, tutkimiseen ja torjuntaan liittyviä tehtäviään;
- i) i) väärin, harhaanjohtavien tai epätäydellisten lausuntojen antaminen tai vaadittujen tietojen jättäminen toimittamatta julkiselle virkamiehelle tai toimivaltaiselle viranomaiselle tämän toteuttaessa tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan ehkäisemiseen, estämiseen, havaitsemiseen, tutkimiseen ja torjuntaan liittyviä tehtäviään silloin, kun tämä ei ole vastoin oikeutta olla todistamatta itseään vastaan;
- ii) tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden kuvauksen, määrän tai arvon tai muiden lisäpöytäkirjassa täsmennettyjen tietojen virheellinen ilmoittaminen virallisissa lomakkeissa tarkoituksena:
- a) tullien, verojen ja muiden maksujen kiertäminen tai
- b) tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan ehkäisemiseen, estämiseen, havaitsemiseen, tutkimiseen ja torjuntaan liittyvien valvontatoimien haittaaminen;
- iii) tässä pöytäkirjassa tarkoitettun kirjanpidon laatimista tai pitämistä koskevan velvoitteen noudattamatta jättäminen tai virheellisen kirjanpidon pitäminen; ja
- j) edellä 2 kohdassa rikokseksi määritetystä laittomasta toiminnasta saatuun hyötyyn liittyvä rahanpesu.

2. Jokainen sopimuspuoli määrittää kansallisen lainsäädäntönsä peruseriaatteiden mukaisesti, mitkä edellä 1 kohdassa esitetyistä laittomista toimista tai muista tämän lisäpöytäkirjan määräysten vastaisista tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittomaan kauppaan liittyvistä toimista katsotaan rikoksiksi, ja hyväksyy tarvittavia lainsäädäntötoimenpiteitä ja muita toimenpiteitä määritelmän toteuttamiseksi.

3. Jokainen sopimuspuoli ilmoittaa tämän lisäpöytäkirjan sihteeristölle ne edellä 1 ja 2 kohdassa esitetyt laittomat toimet, jotka kyseinen sopimuspuoli on määrittänyt 2 kohdan mukaisesti rikoksiksi, ja toimittaa sihteeristölle jäljennökset tai kuvaukset 2 kohdan täytäntöön panevasta lainsäädännöstään sekä kyseiseen lainsäädäntöön myöhemmin tehtävistä muutoksista.

4. Tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittomaan kauppaan liittyvien rikosten torjumiseksi tehtävän kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseksi sopimuspuolia rohkaistaan tarkistamaan rahanpesua, keskinäistä oikeusapua ja luovuttamista koskevaa kansallista lainsäädäntöään ottaen huomioon asianomaiset kansainväliset yleissopimukset, joiden sopimuspuolia ne ovat, sen varmistamiseksi, että ne toimivat tehokkaasti tämän lisäpöytäkirjan määräysten täytäntöön panemiseksi.

15 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Jokainen sopimuspuoli ottaa lainsäädännöllisten periaatteidensa mukaisesti käyttöön tarvittavat toimenpiteet oikeushenkilöiden vastuusta tämän lisäpöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti määritetystä laittomasta toiminnasta, mukaan lukien rikokset.
2. Oikeushenkilöiden vastuu voi jokaisen sopimuspuolen lainsäädännöllisten periaatteiden mukaisesti olla rikosoikeudellinen, siviilioikeudellinen tai hallinnollinen.
3. Tällainen vastuu ei rajoita kansallisissa laeissa ja asetuksissa ja tämän lisäpöytäkirjan 14 artiklassa laittomaksi toiminnaksi tai rikokseksi määritettyihin toimiin osallistuneiden luonnollisten henkilöiden vastuuta.

16 artikla

Syytteeseen asettaminen ja seuraamukset

1. Jokainen sopimuspuoli toteuttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, joiden on todettu syyllistyneen 14 artiklan mukaisesti määriteltyyn laittomaan toimintaan, rikokset mukaan luettuina, sovelletaan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia, myös rahamääräisiä seuraamuksia.
2. Jokainen sopimuspuoli pyrkii varmistamaan, että kaikkea sen kansallisen lainsäädännön mukaista oikeudellista harkintavaltaa, joka koskee syytteen nostamista 14 artiklan mukaisesti määritellystä laittomasta toiminnasta, myös rikoksista, käytetään tällaisen laittoman toiminnan ja rikosten yhteydessä täytäntöönpanotoimien mahdollisimman suuren tehokkuuden saavuttamiseksi ja kiinnittäen huomiota tarpeeseen ehkäistä tällainen laiton toiminta ja rikokset.
3. Tämän lisäpöytäkirjan määräykset eivät vaikuta periaatteeseen, jonka mukaan tämän lisäpöytäkirjan mukaisesti määritelty laiton toiminta, rikokset mukaan lukien, ja siihen sovellettavat vastuusta vapauttavat seikat tai muut toiminnan lainmukaisuutta määräävät oikeudelliset periaatteet on varattu määriteltäväksi kunkin sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä ja tällaiseen laittomaan toimintaan, rikokset mukaan luettuina, liittyvät syytetoimet toteutetaan ja seuraamukset määrätään kyseisen lainsäädännön mukaisesti.

17 artikla

Takavarikointiin liittyvät maksut

Sopimuspuolten olisi harkittava kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti sellaisten lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden käyttöönottoa, jotka voivat olla välttämättömiä, jotta toimivaltaiset viranomaiset voidaan valtuuttaa kantamaan menetettyjä veroja ja tulleja vastaava määrä takavarikoitujen tupakan, tupakkatuotteiden ja/tai valmistusvälineiden tuottajalta, valmistajalta, jakelijalta, tuojalta tai viejältä.

*18 artikla***Hävittäminen tai tuhoaminen**

Menetetyksi tuomitut tupakka, tupakkatuotteet ja valmistusvälineet on tuhottava ympäristöä parhaiten säästävillä menetelmillä tai hävitettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

*19 artikla***Erityiset tutkintamenetelmät**

1. Jos kansallisen oikeusjärjestelmän peruseriaatteen niin sallivat, jokaisen sopimuspuolen on mahdollisuuksien mukaan ja kansallisessa lainsäädännössään asetettujen edellytysten mukaisesti ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta sen toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää valvottua läpikäymistä asianmukaisesti ja, kun sopimuspuoli katsoo tämän tarkoituksenmukaiseksi, muita erityisiä tutkintamenetelmiä, kuten elektronista tai muuta valvontaa sekä peiteoperaatioiden käyttöä alueellaan torjuakseen tehokkaasti tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laitonta kauppaa.

2. Edellä 14 artiklan mukaisesti määriteltyjen rikosten tutkimista varten sopimuspuolia rohkaistaan tekemään tarvittaessa 1 kohdassa mainittujen erityisten tutkintamenetelmien käyttöä koskevia tarkoituksenmukaisia kahden- tai monenvälisiä sopimuksia tai järjestelyjä kansainvälisen yhteistyön yhteydessä.

3. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tai järjestelyjen puuttuessa päätökset erityisten tutkintamenetelmien käytöstä kansainvälisellä tasolla tehdään tapauskohtaisesti ja niissä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon rahoitusjärjestelyt ja yhteisymmärrys asianomaisten sopimuspuolten tuomiovallan käytöstä.

4. Sopimuspuolet tunnustavat kansainvälisen yhteistyön ja avunannon merkityksen ja tarpeen tällä alalla ja tekevät yhteistyötä keskenään ja kansainvälisten järjestöjen kanssa kehittääkseen valmiuksia tämän artiklan tavoitteiden saavuttamiseksi.

V OSA

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ*20 artikla***Yleinen tietojen jakaminen**

1. Tämän lisäpöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet raportoivat Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen raportointivälineellä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti merkityksellisistä tiedoista ja tarvittaessa toimittavat muun muassa seuraavanlaisia tietoja:

- a) kootut tiedot tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden takavarikoista, määristä, takavarikoiden rahallisesta arvosta, tuotekuvauksista, valmistusajankohdista ja -paikoista sekä kierretyistä veroista;
- b) tiedot tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden tuonnista, viennistä, kauttakulusta, verollisesta ja verottomasta myynnistä ja määristä tai tuotannon arvosta;
- c) tiedot tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan suuntauksista, siinä käytetyistä salaamismenetelmistä ja toimintatavoista; ja
- d) muut merkitykselliset tiedot sopimuspuolten kanssa sovitulla tavalla.

2. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä keskenään sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kehittääkseen sopimuspuolten valmiuksia kerätä ja vaihtaa tietoja.

3. Sopimuspuolet käsittelevät tietoja luottamuksellisina ja ainoastaan sopimuspuolten käyttöön tarkoitettuna, ellei tiedot toimittava sopimuspuoli muuta ilmoita.

21 artikla

Tietojen jakaminen täytäntöönpanoa varten

1. Sopimuspuolet toimittavat tarvittaessa toisilleen kansallisen lainsäädäntönsä tai sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisesti omasta aloitteestaan tai sellaisen sopimuspuolen pyynnöstä, joka perustelee asianmukaisesti, että tiedot ovat tarpeen tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittoman kaupan jäljittämiseksi tai tutkimiseksi, seuraavat tiedot:

- a) kyseisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden lupatiedot;
- b) tiedot tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittomaan kauppaan osallistuvien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tunnistamiseksi, seuraamiseksi ja syytteeseen asettamiseksi;
- c) tiedot tutkinnasta ja syytteeseen asettamisesta;
- d) tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden tuontia, vientiä tai verotonta myyntiä koskevat tiedot; ja
- e) yksityiskohtaiset tiedot tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden takavarikoista (tarvittaessa myös asian viitetiedot, määrät, takavarikoiden rahallinen arvo, tuotekuvaus, osallistuneet tahot, valmistusajankohta ja -paikka) sekä toimintatavoista (myös kuljetusvälineet, salaamistapa, reitit ja jäljitys).

2. Sopimuspuolet käyttävät tämän artiklan mukaisesti vastaanottamia tietoja yksinomaan tämän lisäpöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseksi. Sopimuspuolet voivat täsmentää, ettei tällaisia tietoja saa toimittaa eteenpäin ilman tiedot toimittaneen sopimuspuolen suostumusta.

22 artikla

Tietojen jakaminen: luottamuksellisuus ja tiedon suojaaminen

1. Jokainen sopimuspuoli nimeää toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, joille 20, 21 ja 24 artiklassa tarkoitetut tiedot toimitetaan, ja tiedottaa muille sopimuspuolille tästä nimeämisestä puitesopimuksen sihteeristön kautta.

2. Tämän lisäpöytäkirjan mukaiseen tietojen vaihtoon sovelletaan salassapittoa ja tietosuojaa sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä. Sopimuspuolet suojelevat keskinäisen sopimuksen mukaan kaikkea salassa pidettävää tietoa, jota niiden välillä vaihdetaan.

23 artikla

Tuki ja yhteistyö: koulutus, tekninen tuki sekä tieteellinen, tekninen ja teknologinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä keskenään ja toimivaltaisten kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kautta tarjotakseen koulutusta ja teknistä tukea sekä tehdäkseen tieteellistä, teknistä ja teknologista yhteistyötä tämän lisäpöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseksi keskinäisen sopimuksen mukaan. Tuki voi kattaa asiantuntemuksen tai asianmukaisen teknologian siirron tiedonkeruun, lainvalvonnan, seurannan ja jäljityksen, tietohallinnon, henkilötietojen suojan, salaamisen, elektronisen valvonnan, rikosteknisen analysoinnin, keskinäisen oikeusavun ja luovuttamisen aloilla.

2. Sopimuspuolet voivat tarvittaessa tehdä kahdenvälisiä, monenvälisiä tai muita sopimuksia tai järjestelyjä edistääkseen koulutusta, teknistä tukea sekä tieteellistä, teknistä ja teknologista yhteistyötä ottaen huomioon sopimuspuolina olevien kehitysmaiden ja siirtymätalouksien maiden tarpeet.

3. Sopimuspuolet tekevät tarvittaessa yhteistyötä kehittääkseen ja tutkiakseen mahdollisuuksia määrittää takavarikoidun tupakan ja tupakkatuotteiden täsmällinen maantieteellinen alkuperä.

24 artikla

Tuki ja yhteistyö: rikostutkinta ja syytteesen asettaminen

1. Sopimuspuolet toteuttavat tarvittaessa ja kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kaikki tarvittavat toimenpiteet vahvistaakseen yhteistyötä monenvälisin, alueellisin tai kahdenvälisin järjestelyin tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan estämiseksi, jäljittämiseksi ja tutkimiseksi sekä siihen osallistuneiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden syytteesen asettamiseksi ja rankaisemiseksi.

2. Jokainen sopimuspuoli varmistaa, että tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan torjuntaan osallistuvat hallinto-, sääntely- ja lainvalvontaviranomaiset ja muut viranomaiset (kansallisen lainsäädännön salliessa myös oikeusviranomaiset) tekevät yhteistyötä ja vaihtavat asiaa koskevia tietoja kansallisella ja kansainvälisellä tasolla kansallisessa lainsäädännössä säädetyin edellytyksin.

25 artikla

Täysivaltaisuuden suojaaminen

1. Sopimuspuolet täyttävät tämän lisäpöytäkirjan mukaiset velvoitteensa noudattaen valtioiden tasa-arvoisen täysivaltaisuuden ja alueellisen koskemattomuuden sekä toisten valtioiden sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteita.

2. Tämän lisäpöytäkirjan määräykset eivät oikeuta sopimuspuolta toisen valtion alueella käyttämään tuomiovaltaa tai suorittamaan tehtäviä, jotka toisen valtion kansallisen lainsäädännön mukaan kuuluvat yksinomaan sen omille viranomaisille.

26 artikla

Tuomiovalta

1. Kukin sopimuspuoli toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen tuomiovaltansa 14 artiklan mukaisesti rangaistaviksi teoiksi säädettyihin rikoksiin, kun:

- a) rikos on tehty kyseisen sopimuspuolen alueella; tai
- b) rikos on tehty aluksella, joka liikennöi kyseisen sopimuspuolen lipun alla, tai ilma-aluksessa, joka on rekisteröity kyseisen sopimusvaltion lainsäädännön mukaisesti, rikoksen tekohetkellä.

2. Ellei 25 artiklassa toisin määrätä, sopimuspuoli voi myös ulottaa tuomiovaltansa seuraaviin rikoksiin, kun:

- a) rikos on tehty kyseistä sopimuspuolta vastaan;
- b) rikoksen on tehnyt kyseisen sopimuspuolen kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, jolla on vakituinen asuinpaikka sen alueella; tai
- c) rikos on säädetty rangaistavaksi 14 artiklan mukaisesti ja se on tehty kyseisen sopimuspuolen alueen ulkopuolella tarkoituksessa tehdä 14 artiklan mukainen rikos sen alueella.

3. Tämän lisäpöytäkirjan 30 artiklan soveltamista varten kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin ulottaakseen tuomiovaltansa 14 artiklassa määriteltyihin rikoksiin, kun rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta epäiltyä siksi, että rikoksesta epäilty on sen kansalainen.
4. Kukin sopimuspuoli voi myös ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ulottaakseen tuomiovaltansa 14 artiklan soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin, jos rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta häntä.
5. Jos tuomiovaltaansa tämän artiklan 1 tai 2 kohdan mukaisesti käyttävälle sopimuspuolelle ilmoitetaan tai se saa muutoin tietää, että yksi tai useampi muu sopimuspuoli on aloittanut tutkinnan, syytetoimet tai oikeudenkäynnin saman teon perusteella, kyseisten sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset neuvottelevat tarvittaessa toistensa kanssa toimiensa yhteensovittamiseksi.
6. Tämä lisäpöytäkirja ei estä sopimuspuolta käyttämästä kansallisen lainsäädäntönsä mukaista rikosoikeudellista tuomiovaltaa, tämän kuitenkin rajoittamatta yleisen kansainvälisen oikeuden määräyksiä.

27 artikla

Lainvalvontayhteistyö

1. Sopimuspuolet toteuttavat kansallisen lainsäädäntönsä ja hallintojärjestelmiensä mukaisesti tehokkaita toimenpiteitä:
 - a) parantaakseen ja ottaakseen tarvittaessa käyttöön viestintäkanavia toimivaltaisten viranomaistensa, virastojensa ja yksiköidensä välille varman ja nopean tietojenvaihdon helpottamiseksi kaikista 14 artiklan soveltamisalaan kuuluvien rikosten näkökohdista;
 - b) varmistaakseen toimivaltaisten viranomaisten, virastojen, tullin, poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten välisen tehokkaan yhteistyön;
 - c) toimiakseen yhteistyössä muiden sopimuspuolten kanssa tutkittaessa 14 artiklan soveltamisalaan kuuluvien rikosten osalta seuraavia seikkoja:
 - i) näihin rikoksiin osallisiksi epäiltyjen henkilöiden henkilöllisyys, olinpaikka ja toiminta tai muiden asiaan liittyvien henkilöiden olinpaikka;
 - ii) näiden rikosten tuottaman hyödyn tai omaisuuden liikkeet; ja
 - iii) näiden rikosten tekemisessä käytettyjen tai niiden tekemiseen tarkoitettujen omaisuuden, laitteiden tai muiden rikoksentekovälineiden liikkeet;
 - d) tarjotakseen tarvittaessa analysointiin tai tutkintaan tarvittavat esineet tai ainemäärät;
 - e) helpottaakseen tehokasta yhteensovittamista toimivaltaisten viranomaistensa, virastojensa ja yksiköidensä välillä sekä edistääkseen henkilöstön ja muiden asiantuntijoiden vaihtoa, mukaan lukien yhteyshenkilöiden lähettäminen, jollei kyseisten sopimuspuolten välisissä kahdenvälisissä sopimuksissa tai järjestelyissä toisin määrätä;
 - f) vaihtaakseen muiden sopimuspuolten kanssa merkityksellisiä tietoja luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden käyttämisestä erityisistä keinoista ja menetelmistä tällaisia rikoksia tehtäessä, mukaan lukien tarvittaessa reiteistä ja tavaran siirroista sekä väärin henkilöllisyyksien, muutettujen tai väärennettyjen asiakirjojen tai muiden keinojen käytöstä toiminnan salaamiseksi; ja
 - g) vaihtaakseen tietoja ja sovittakseen yhteen hallinnolliset ja muut toimenpiteet, jotka on tarvittaessa toteutettu 14 artiklan soveltamisalaan kuuluvien rikosten varhaista havaitsemista varten.

2. Tämän lisäpöytäkirjan täytäntöön panemiseksi sopimuspuolet harkitsevat lainvalvontaviranomaistensa välistä suoraa yhteistyötä koskevien kahden- tai monenvälisten sopimusten tai järjestelyjen tekemistä, ja jos tällaisia sopimuksia tai järjestelyjä on jo olemassa, niiden tarkistamista tarvittavalla tavalla. Jos kyseisten sopimuspuolten välillä ei ole tällaisia sopimuksia tai järjestelyjä, ne voivat pitää tätä lisäpöytäkirjaa perustana keskinäiselle lainvalvontayhteistyölle tämän lisäpöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvien rikosten osalta. Aina kun se on tarkoituksenmukaista, sopimusvaltiot hyödyntävät täysimittaisesti sopimuksia ja järjestelyjä, mukaan lukien kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa tehtyjä sopimuksia ja järjestelyjä, edistääkseen lainvalvontaviranomaistensa välistä yhteistyötä.
3. Sopimuspuolet pyrkivät voimavarojensa mukaisesti toimimaan yhteistyössä torjuakseen nykyaikaisen teknologian avulla tapahtuvaa tupakkatuotteiden kansainvälistä laitonta kauppaa.

28 artikla

Keskinäinen hallinnollinen apu

Sopimuspuolet tarjoavat kansallisen lainsäädäntönsä ja hallintojärjestelmiensä mukaisesti toisilleen joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tiedot, joilla varmistetaan tullilainsäädännön ja muun asiaankuuluvan lainsäädännön asianmukainen soveltaminen tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan estämiseksi, jäljittämiseksi, tutkimiseksi ja torjumiseksi sekä siihen osallistuneiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden syyteeseen asettamiseksi. Sopimuspuolet käsittelevät näitä tietoja luottamuksellisina ja ainoastaan rajoitettuun käyttöön tarkoitettuna, ellei tiedot toimittava sopimuspuoli muuta ilmoita. Tällaisia tietoja voivat olla:

- a) uudet tulli- ja muut lainvalvontatekniikat, joiden tehokkuudesta on näyttöä;
- b) tiedot tupakan, tupakkatuotteiden tai valmistusvälineiden laittoman kaupan uusista suuntauksista, siinä käytetyistä keinoista ja menetelmistä;
- c) tiedot tavaroista, joiden tiedetään olevan tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittoman kaupan kohteena, sekä näiden tavaroiden kuvausta, pakkausta, kuljetusta ja varastointia sekä muita menetelmiä koskevat tiedot;
- d) tiedot luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä, joiden tiedetään tehneen 14 artiklan soveltamisalaan kuuluvan rikoksen tai osallistuneen sellaiseen; ja
- e) muut tiedot, joista voi olla hyötyä nimetyille virastoille valvonnan riskinarvioinnissa ja muissa lainvalvontatarkoituksissa.

29 artikla

Keskinäinen oikeusapu

1. Sopimuspuolet antavat toisilleen mahdollisimman laajaa oikeusapua tutkinnassa, syytöimissä ja oikeudenkäynneissä, jotka liittyvät 14 artiklan määräysten mukaisesti tämän lisäpöytäkirjan soveltamisalaan kuuluihin rikoksiin.
2. Keskinäistä oikeusapua annetaan mahdollisimman kattavasti pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen asiaankuuluvien lakien, sopimusten ja järjestelyjen mukaisesti sellaisissa tutkinta- ja syytöimissä sekä oikeudenkäynneissä, jotka liittyvät rikoksiin, joista oikeushenkilö voi joutua vastuuseen pyynnön esittäneessä sopimusvaltiossa tämän lisäpöytäkirjan 15 artiklan mukaisesti
3. Tämän artiklan mukaista keskinäistä oikeusapua voidaan pyytää seuraaviin tarkoituksiin:
 - a) todisteiden tai lausuntojen hankkiminen henkilöiltä;
 - b) oikeudellisten asiakirjojen tiedoksianto;
 - c) etsintöjen ja takavarikointien suorittaminen sekä jäädyttäminen;

- d) esineiden ja paikkojen tutkiminen;
- e) tietojen, todisteiden sekä asiantuntija-arvioiden hankkiminen;
- f) alkuperäisten tai oikeaksi todistettujen jäljennösten hankkiminen asiaankuuluvista asiakirjoista ja tiedoista, kuten valtion asiakirjoista, pankkitiedoista, rahoitusta ja yritystoimintaa koskevista asiakirjoista;
- g) rikoksen tuottaman hyödyn, omaisuuden, rikoksentekevälaineiden, muiden tarvikkeiden tai esineiden tunnistaminen tai jäljittäminen todistelua varten;
- h) henkilöiden vapaaehtoisen esiintymisen helpottaminen pyynnön esittäneessä sopimusvaltiossa; ja
- i) mikä tahansa muu apu, joka ei ole pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön vastaista.

4. Tämän artiklan määräykset eivät vaikuta velvoitteisiin, jotka perustuvat muuhun kahden- tai monenväliseen sopimukseen, jonka määräykset koskevat kokonaan tai osittain keskinäistä oikeusapua.

5. Tämän artiklan mukaisesti esitettyihin pyyntöihin sovelletaan tämän artiklan 6–24 kohtaa, jos kyseisiä sopimusvaltioita ei sido keskinäistä oikeusapua koskeva sopimus. Jos näitä sopimusvaltioita sitoo tällainen sopimus, pyyntöihin sovelletaan sen vastaavia määräyksiä, elleivät sopimusvaltiot päättä soveltaa tämän artiklan 6–24 kohtaa keskinäistä oikeusapua koskevan sopimuksen sijasta. Sopimusvaltioita kannustetaan voimakkaasti soveltamaan tämän artiklan kyseisiä kohtia, mikäli ne helpottavat yhteistyötä.

6. Kukin sopimuspuoli nimeää keskusviranomaisen, jonka tehtävänä on ja jolla on valtuudet ottaa vastaan keskinäistä oikeusapua koskevia pyyntöjä ja panna ne täytäntöön tai välittää ne edelleen toimivaltaisille viranomaisille täytäntöönpanoa varten. Jos sopimuspuolella on tietty alue tai osavaltio, jolla sovelletaan keskinäistä oikeusapua koskevaa erillistä järjestelmää, se voi nimetä erillisen keskusviranomaisen, jolla on samat tehtävät kyseisellä alueella tai kyseisessä osavaltiossa. Keskusviranomaiset varmistavat vastaanotettujen pyyntöjen nopean ja asianmukaisen täytäntöönpanon tai välittämisen toimivaltaiselle viranomaiselle. Tapauksissa, joissa keskusviranomaisen välittää pyynnön toimivaltaiselle viranomaiselle täytäntöönpanoa varten, sen on kehotettava tätä panemaan pyyntö nopeasti ja asianmukaisesti täytäntöön. Kukin sopimuspuoli ilmoittaa puitesopimuksen sihteeristön päällikölle mainittua tarkoitusta varten nimetystä keskusviranomaisesta tallettaessaan tätä lisäpöytäkirjaa koskevan liittymis-, hyväksymis-, vahvistamis- ja ratifioimiskirjansa. Keskinäistä oikeusapua koskevat pyynnöt sekä niihin liittyvät tiedonannot toimitetaan sopimuspuolten nimeämälle keskusviranomaiselle. Tämä vaatimus ei rajoita sopimuspuolen oikeutta vaatia, että tällaiset pyynnöt ja tiedonannot toimitetaan sille diplomaattiteitse sekä, kiireellisissä tapauksissa ja sopimusvaltioiden suostuessa tähän, mahdollisuuksien mukaan asianmukaisten kansainvälisten järjestöjen kautta.

7. Pyyntöt on laadittava kirjallisesti tai mahdollisuuksien mukaan millä tahansa tavalla, josta on tuloksena kirjallinen asiakirja, pyynnön vastaanottavan sopimuspuolen hyväksymällä kielellä sellaisissa olosuhteissa, joissa sopimuspuoli pystyy varmistamaan pyynnön aitoudesta. Kukin sopimuspuoli ilmoittaa puitesopimuksen sihteeristön päällikölle kielen tai kielet, joilla laaditut asiakirjat hyväksytään, tallettaessaan tätä lisäpöytäkirjaa koskevan liittymis-, hyväksymis-, vahvistamis- ja ratifioimiskirjansa. Kiireellisissä tapauksissa ja sopimuspuolten sopiessa siitä, pyynnöt voidaan esittää suullisesti, mutta ne on välittömästi vahvistettava kirjallisesti.

8. Keskinäistä oikeusapua koskevassa pyynnössä tulee mainita:

- a) pyynnön esittävä viranomainen;
- b) pyynnössä mainitun tutkinnan, syytetoimien tai oikeudenkäynnin asiasisältö ja luonne sekä tutkinnasta, syytetoimista tai oikeudenkäynnistä vastaavan viranomaisen nimi ja tehtävät;
- c) yhteenveto asiaan vaikuttavista tosiseikoista, paitsi sellaisten pyyntöjen osalta, jotka koskevat oikeudellisten asiakirjojen tiedoksiantoa;
- d) kuvaus pyydetyistä avusta ja tiedot menettelytavoista, joita pyynnön esittänyt sopimuspuoli toivoo noudatettavan;
- e) mahdollisuuksien mukaan kaikkien asianosaisten henkilötiedot, oleskelupaikka ja kansalaisuus;
- f) tarkoitus, jota varten todisteita, tietoja tai toimenpiteitä pyydetään; ja
- g) rikosta koskevat kansallisen lainsäädännön säännökset ja siitä määrättävä rangaistus.

9. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi pyytää lisätietoja, jos se on tarpeen pyynnön täytäntöön panemiseksi sen kansallisen lainsäädännön mukaisesti tai jos se helpottaa pyynnön täytäntöönpanoa.

10. Pyyntö pannaan täytäntöön pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja sen kansallisen lainsäädännön sallimassa laajuudessa ja mahdollisuuksien mukaan pyynnössä täsmennetyn menettelyn mukaisesti.

11. Pynnön esittänyt sopimuspuoli ei saa ilman pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen etukäteen antamaa lupaa välittää tai käyttää pyynnön vastaanottaneelta sopimuspuolelta saatuja tietoja ja todisteita muuhun kuin sellaiseen tutkintaan, syytteenpanoon tai oikeudenkäyntiin, josta on ilmoitettu pyynnössä. Tämän kohdan määräykset eivät estä pyynnön esittänyttä sopimuspuolta paljastamasta oikeudenkäynnissä syytettynä olevan henkilön syyttömyyden puolesta puhuvia tietoja tai todisteita. Tässä jälkimmäisessä tapauksessa pyynnön esittänyt sopimuspuoli ilmoittaa asiasta pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle ennen tietojen tai todisteiden paljastamista ja pyydettyä neuvottelee pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kanssa. Mikäli ennakoilmoituksen antaminen ei poikkeustapauksessa ole mahdollista, pyynnön esittänyt sopimuspuoli ilmoittaa tietojen tai todisteiden paljastamisesta pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle viipymättä.

12. Pynnön esittänyt sopimuspuoli voi vaatia, että vastaanottanut sopimuspuoli pitää pyynnön tiedot ja sisällön luottamuksellina, paitsi niiltä osin kuin niiden paljastaminen on pyynnön täytäntöönpanon kannalta välttämätöntä. Jos pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli ei voi noudattaa luottamuksellisuuden vaatimusta, se ilmoittaa tästä viipymättä pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle.

13. Kun sopimuspuolen oikeusviranomaisten on kuultava toisen sopimuspuolen alueella olevaa henkilöä todistajana tai asiantuntijana, viimeksi mainittu sopimuspuoli voi, kun se on mahdollista ja kansallisen lainsäädännön perusperiaatteiden mukaista, toisen sopimuspuolen pyynnöstä sallia kuulustelun järjestämisen videokokouksena, mikäli ei ole mahdollista tai toivottavaa, että kyseinen henkilö esiintyy henkilökohtaisesti pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella. Sopimuspuolet voivat sopia, että pyynnön esittäneen sopimuspuolen oikeusviranomaisen johtaa kuulustelua ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen oikeusviranomaisen osallistuu siihen.

14. Keskinäisen oikeusavun antamisesta voidaan kieltäytyä:

- a) jos pyyntöä ei ole tehty tämän artiklan määräysten mukaisesti;
- b) jos pyynnön vastaanottaneen sopimusvaltion mielestä pyynnön toteuttaminen saattaa vaarantaa sen täysivaltaisuuden, turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai muun olennaisen edun;
- c) jos pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansallinen lainsäädäntö estäisi sen viranomaisia toteuttamasta pyydettyjä toimenpiteitä vastaavan rikoksen osalta, jos rikos olisi tutkinnan, syytteenpanon tai oikeudenkäynnin kohteena niiden oman tuomiovallan alueella;
- d) jos pyyntö liittyy rikokseen, josta säädetty enimmäisrangaistus pyynnön vastaanottaneessa sopimuspuolella on alle kahden vuoden vankeusrangaistus tai muu vapaudenmenetyks, tai jos pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo, että avun antaminen rasittaisi kohtuuttomasti sen voimavaroja suhteessa rikoksen vakavuuteen; tai
- e) jos pyyntöön suostuminen olisi ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen oikeusjärjestelmän kanssa keskinäisen oikeusavun osalta.

15. Keskinäisen oikeusavun epääminen on perusteltava.

16. Sopimuspuolet eivät saa kieltäytyä noudattamasta tämän kohdan määräyksiä pankkivaltauuden perusteella.

17. Sopimuspuolet eivät saa kieltäytyä keskinäisen oikeusavun antamisesta yksinomaan sillä perusteella, että rikokseen katsotaan liittyvän myös verokysymyksiä.

18. Sopimuspuolet voivat kieltäytyä antamasta tämän artiklan mukaista keskinäistä oikeusapua kaksoisrangaistavuuden puuttumisen perusteella. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi kuitenkin antaa oikeusapua, jos se pitää sitä tarkoituksenmukaisena ja valitsemassaan laajuudessa, riippumatta siitä, olisiko teko rangaistava pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön nojalla.

19. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli panee keskinäistä oikeusapua koskevan pyynnön täytäntöön mahdollisimman nopeasti ja noudattaa mahdollisimman tarkkaan perusteltuja määräaikoja, joita pyynnön esittänyt sopimuspuoli on ehdottanut, mieluiten pyynnössään. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen kohtuullisiin tiedusteluihin asian etenemisestä pyynnön vastaanottaneessa sopimuspuolella. Pynnön esittänyt sopimuspuoli ilmoittaa viipymättä pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, kun pyydettyä apua ei enää tarvita.

20. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi lykätä keskinäisen oikeusavun antamista sillä perusteella, että se haittaa vireillä olevia tutkinta-, syyte- tai oikeudenkäyntitoimia.

21. Ennen kuin pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli kieltäytyy vastaamasta pyyntöön tämän artiklan 14 kohdan nojalla tai lykkää sen täytäntöönpanoa tämän artiklan 20 kohdan nojalla, se neuvottelee pyynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa siitä, voidaanko oikeusapua vielä antaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen tarpeelliseksi katsomien ehtojen mukaisesti. Jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli hyväksyy avun näillä ehdoilla, sen on noudatettava niitä.

22. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuvista tavanomaisista kustannuksista, elleivät kyseiset sopimuspuolet toisin sovi. Jos pyyntöön vastaamisesta aiheutuu huomattavan suuria tai poikkeuksellisia menoja, sopimuspuolet neuvottelevat keskenään ratkaistakseen, millaisin ehdoin pyyntö pannaan täytäntöön ja millä tavalla kustannukset korvataan.

23. Pyydetessä pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli:

- a) antaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle jäljennökset sen hallussa olevista valtion asiakirjoista tai tiedoista, jotka sen kansallisen lainsäädännön mukaan ovat julkisia; ja
- b) voi harkintansa mukaan antaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle kokonaan, osittain tai asianmukaisesti katsomiensa ehtojen mukaisesti jäljennökset sen hallussa olevista valtion asiakirjoista tai tiedoista, jotka sen kansallisen lainsäädännön mukaan eivät ole julkisia.

24. Sopimuspuolet harkitsevat tarvittaessa mahdollisuutta tehdä kahden- tai monenvälisiä sopimuksia tai järjestelyjä, jotka vastaavat tämän artiklan määräysten soveltamistarkoitusta, toteuttavat ne käytännössä tai edistävät niiden soveltamista.

30 artikla

Luovuttaminen

1. Tätä artiklaa sovelletaan tämän lisäpöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti rangaistaviksi säädettyihin rikoksiin, kun:

- a) luovuttamispyynnön kohteena oleva henkilö tavataan pyynnön vastaanottaneessa sopimuspuolessa;
- b) rikos, jota luovuttamispyyntö koskee, on rangaistava teko sekä pyynnön esittäneen että pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön nojalla; ja
- c) rikoksesta annettava enimmäisrangaistus on vähintään neljän vuoden vankeusrangaistus tai muu vapaudenmenetyks tai vakavampi rangaistus taikka sellainen lyhyempi rangaistus, jonka kyseiset sopimuspuolet ovat hyväksyneet kahden- tai monenvälisten sopimusten tai muiden kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

2. Jokainen rikos, johon tätä artiklaa sovelletaan, katsotaan sopimuspuolten välisissä luovuttamista koskevissa sopimuksissa rikokseksi, josta voidaan luovuttaa. Sopimuspuolet sitoutuvat sisällyttämään nämä rikokset kaikkiin välillään tehtäviin luovuttamista koskeviin sopimuksiin rikoksina, joista voidaan luovuttaa.

3. Jos sopimuspuoli, joka asettaa luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaolon, saa luovuttamispyynnön toiselta sopimuspuolelta, jonka kanssa sillä ei ole luovuttamista koskevaa sopimusta, se voi katsoa tämän lisäpöytäkirjan luovuttamisen oikeusperustaksi kaikkien niiden rikosten osalta, joihin tätä artiklaa sovelletaan.

4. Sopimuspuolet, jotka eivät aseta luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaoloa, tunnustavat keskinäisissä suhteissaan tämän artiklan soveltamisalaa kuuluvat rikokset sellaisiksi rikoksiksi, joista voidaan luovuttaa.

5. Luovuttamiseen sovelletaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä tai sovellettavissa luovuttamista koskevissa sopimuksissa määrättyjä ehtoja, mukaan lukien muun muassa luovuttamisen edellytyksenä oleva vaadittu vähimmäisrangaistus sekä ne syyt, joiden perusteella pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi kieltäytyä luovuttamisesta.

6. Jollei sopimuspuolten kansallisessa lainsäädännössä toisin määrätä, ne pyrkivät nopeuttamaan luovuttamismenettelyä ja yksinkertaistamaan siihen liittyviä todistusaineistoa koskevia vaatimuksia kaikkien niiden rikosten osalta, joihin tätä artiklaa sovelletaan.
7. Jos sopimuspuoli, jonka alueella rikoksesta epäilty tavataan, ei luovuta häntä tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvan rikoksen johdosta pelkästään sillä perusteella, että hän on kyseisen valtion kansalainen, tämän sopimuspuolen on luovuttamista pyytäneen sopimuspuolen pyynnöstä ilman aiheetonta viivytystä saatettava tapaus toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi syytteen esittämiseksi varten. Kyseiset viranomaiset tekevät päätöksensä ja käsittelevät asian samalla tavalla kuin kyseisen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaisen muun vastaavan kaltaisen rikoksen. Kyseiset sopimusvaltiot toimivat yhteistyössä erityisesti oikeudenkäyntimenettelyyn ja todistusaineistoon liittyvissä kysymyksissä varmistamaan menettelyn tehokkuuden.
8. Jos sopimuspuoli saa kansallisen lainsäädäntönsä mukaan luovuttaa kansalaisensa ainoastaan sillä ehdolla, että kyseinen henkilö palautetaan tähän sopimusvaltioon suorittamaan rangaistusta, joka hänelle määrätään sen oikeudenkäynnin seurauksena, jota varten kyseisen henkilön luovuttamista on pyydetty, ja kyseinen sopimuspuoli ja henkilön luovuttamista pyytävä sopimuspuoli sopivat tästä mahdollisuudesta sekä muista tarpeellisiksi katsomistaan ehdoista, tällainen ehdollinen luovuttaminen riittää täyttämään tämän artiklan 7 kohdan mukaisen velvoitteen.
9. Jos tuomion täytäntöönpanoa varten pyydetystä luovuttamisesta kieltäydytään sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty henkilö on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kansalainen, pyynnön vastaanottaneen sopimusvaltion tulee pyynnön esittäneen sopimusvaltion pyynnöstä kansallisen lainsäädäntönsä niin salliessa ja sen vaatimusten mukaisesti harkita pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti määrätyn rangaistuksen tai sen jäljellä olevan osan täytäntöön panemista.
10. Kun henkilöä vastaan on käynnistetty oikeusmenettely jonkin tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvan rikoksen johdosta, hänelle on taattava oikeudenmukainen kohtelu oikeudenkäynnin kaikissa vaiheissa, mukaan lukien kaikki ne oikeudet ja takeet, jotka perustuvat sen sopimuspuolen kansalliseen lainsäädäntöön, jonka alueella kyseinen henkilö on.
11. Tämän lisäpöytäkirjan määräysten ei tulkita asettavan luovuttamisvelvollisuutta, jos pyynnön vastaanottaneella sopimuspuolella on perusteltuja syitä uskoa, että pyyntö on esitetty henkilön asettamiseksi syytteen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisten mielipiteidensä perusteella, tai että pyynnön noudattaminen mistä tahansa näistä syistä heikentäisi sen henkilön asemaa, jota pyyntö koskee.
12. Sopimuspuolet eivät voi kieltäytyä vastaamasta luovuttamispyyntöön pelkästään sillä perusteella, että rikokseen katsotaan liittyvän myös verokysymyksiä.
13. Ennen kuin luovuttamispyynnön vastaanottanut sopimuspuoli kieltäytyy luovuttamisesta, se neuvottelee tarvittaessa pyynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa antaakseen sille riittävän tilaisuuden esittää mielipiteensä ja antaa väitteitään tukevia tietoja.
14. Sopimuspuolet pyrkivät tekemään kahden- ja monenvälisiä sopimuksia tai järjestelyjä luovuttamisten toteuttamiseksi tai tehostamiseksi. Jos näitä sopimusvaltioita sitoo voimassa oleva sopimus tai hallitustenvälinen järjestely, pyyntöihin sovelletaan sen vastaavia määräyksiä, elleivät sopimusvaltiot päättää niiden sijasta soveltaa tämän artiklan 1–13 kohtaa.

31 artikla

Toimenpiteet luovuttamisen varmistamiseksi

1. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi kansallisen lainsäädäntönsä ja luovuttamista koskevien sopimustensa mukaisesti ja vakuuttuttuaan siitä, että olosuhteet sitä edellyttävät ja pyyntö kiireellinen, ja pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä ottaa säilöön henkilön, jonka luovuttamista pyyntö koskee ja joka on sen alueella, tai toteuttaa muita toimenpiteitä henkilön läsnäolon varmistamiseksi luovuttamismenettelyssä.
2. Edellä 1 kohdan mukaisesti toteutetuista toimenpiteistä on tarvittaessa ilmoitettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja viipymättä pyynnön esittäneelle osapuolelle.

3. Edellä 1 kohdan mukaisten toimenpiteiden kohteena olevalla henkilöllä on oikeus:
 - a) välittömään yhteydenpitoon sen valtion lähimmän asianmukaisen edustajan kanssa, jonka kansalainen hän on, tai kansalaisuudettoman henkilön tapauksessa sen valtion edustaja kanssa, jonka alueella henkilö tavallisesti oleskelee, ja
 - b) tavata kyseisen valtion edustaja.

VI OSA

RAPORTOINTI

32 artikla

Raportointi ja tiedonvaihto

1. Jokainen sopimuspuoli antaa ajoittain sopimuspuolikoukselle sihteeristön kautta raportin tämän lisäpöytäkirjan täytäntöönpanosta.
2. Sopimuspuolikokous määrittää näiden raporttien muodon ja sisällön. Raportit ovat osa Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen raportointivälinettä.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen raporttien on sisällettävä muun muassa seuraavat seikat:
 - a) tiedot lainsäädäntö-, täytäntöönpano- ja hallintotoimista tai muista toimista, joihin on ryhdytty tämän lisäpöytäkirjan täytäntöön panemiseksi;
 - b) tarvittaessa tiedot kaikista rajoituksista tai esteistä, joita sopimuspuoli on tämän lisäpöytäkirjan täytäntöönpanossa havainnut, ja toimenpiteistä, joihin on ryhdytty näiden esteiden poistamiseksi;
 - c) tarvittaessa tiedot taloudellisesta ja teknisestä tuesta, jota on annettu, saatu tai pyydetty tupakkatuotteiden laittoman kaupan vastaista toimintaa varten; sekä
 - d) edellä 20 kohdassa täsmennetyt tiedot.Tapauksissa, joissa asiaan liittyvät tiedot kerätään sopimuspuolikokouksen raportointimekanismilla, sopimuspuolikokous ei vaadi päällekkäisiä toimia.
4. Sopimuspuolikokous harkitsee 33 ja 36 artiklan mukaisesti järjestelyjä sopimuspuolina olevien kehitysmaiden ja siirtymätalouden maiden auttamiseksi niiden pyynnöstä tämän artiklan mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi.
5. Kyseisten artiklojen mukaiseen raportointiin sovelletaan salassapitoon ja tietosuojaan sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä. Sopimuspuolet suojelevat keskinäisen sopimuksen mukaan kaikkea luottamuksellista tietoa, jota niiden välillä raportoidaan tai vaihdetaan.

VII OSA

INSTITUTIONAALISET JÄRJESTELYT JA TALOUDELLISET RESURSSIT

33 artikla

Sopimuspuolikokous

1. Täten perustetaan sopimuspuolikokous. Tämän lisäpöytäkirjan tultua voimaan sopimuspuolikokouksen ensimmäisen istunnon kutsuu koolle puitesopimuksen sihteeristö välittömästi ennen seuraavaa säännöllistä sopimuspuolikokousta tai välittömästi sen jälkeen.

2. Tämän jälkeen sopimuspuolikokouksen säännöllisen istunnon kutsuu koolle puitesopimuksen sihteeristö välittömästi ennen säännöllistä sopimuspuolikokousta tai välittömästi sen jälkeen.
3. Sopimuspuolikokouksen ylimääräisiä istuntoja pidetään, kun kokous katsoo ne tarpeellisiksi tai jonkin sopimuspuolen kirjallisesta pyynnöstä edellyttäen, että pyyntöä tukee vähintään kolmasosa sopimuspuolista kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun puitesopimuksen sihteeristö on toimittanut pyynnön niille.
4. Sopimuspuolikokoukseen sovelletaan soveltuvin osin Maailman terveysjärjestön tupakoinnin vastaisen puitesopimuksen sopimuspuolikokouksen menettelysääntöjä ja rahoitussääntöjä, ellei sopimuspuolikokous toisin päättä.
5. Sopimuspuolikokous seuraa säännöllisesti lisäpöytäkirjan täytäntöönpanoa ja tekee tarvittavat päätökset sen tehokkaan täytäntöönpanon edistämiseksi.
6. Sopimuspuolikokous päättää lisäpöytäkirjan sopimuspuolten tämän lisäpöytäkirjan toimintaa varten vapaaehtoisesti antamien maksuosuuksien laajuudesta ja toteutustavasta sekä muista mahdollisista resursseista sen täytäntöön panemiseksi.
7. Sopimuspuolikokous hyväksyy yksimielisesti jokaisessa varsinaisessa istunnossaan talousarvion ja toimintasuunnitelman seuraavaan varsinaiseen istuntoon ulottuvaa tilikautta varten. Tilikauden talousarvio ja toimintasuunnitelma ovat erillisiä Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen talousarviosta ja toimintasuunnitelmasta.

34 artikla

Sihteeristö

1. Tämän lisäpöytäkirjan sihteeristönä toimii puitesopimuksen sihteeristö.
2. Puitesopimuksen sihteeristön tehtäviin tämän lisäpöytäkirjan sihteeristönä kuuluu:
 - a) huolehtia sopimuspuolikokouksen ja sen avustavien toimielinten sekä työryhmien ja muiden sopimuspuolikokouksen istuntojen järjestelyistä ja tarjota niille tarvittavat palvelut;
 - b) ottaa vastaan, analysoida ja toimittaa edelleen tämän lisäpöytäkirjan mukaisesti raportteja ja antaa niistä tarvittaessa palautetta sekä helpottaa tietojenvaihtoa sopimuspuolten kesken;
 - c) tukea sopimuspuolia, erityisesti sopimuspuolina olevia kehitysmaita ja siirtymätalouksien maita, niiden pyynnöstä lisäpöytäkirjan määräysten mukaisten tietojen kokoamisessa, ilmoittamisessa ja vaihdossa sekä auttaa määrittämään käytettävissä olevia voimavaroja ja resursseja tämän lisäpöytäkirjan mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoa varten;
 - d) laatia raportteja tämän lisäpöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan sopimuspuolikokouksen ohjauksessa ja sille toimitettavaksi;
 - e) varmistaa sopimuspuolikokouksen ohjauksessa tarpeellinen koordinointi toimivaltaisten kansainvälisten ja alueellisten hallitustenvälisten järjestöjen ja muiden elinten kanssa;
 - f) liittyä sopimuspuolikokouksen ohjauksessa sellaisiin hallinnollisiin tai sopimusjärjestelyihin, joita sen tehtävien tehokas suorittaminen tämän lisäpöytäkirjan sihteeristönä mahdollisesti edellyttää;
 - g) ottaa vastaan ja arvioida sellaisten hallitustenvälisten tai valtioista riippumattomien järjestöjen hakemuksia, jotka haluavat tulla valtuutetuiksi tarkkailijoiksi sopimuspuolikokoukseen, varmistaen, että ne eivät ole yhteydessä tupakkateollisuuteen, sekä esittää tarkistetut hakemukset sopimuspuolikokouksen arvioitavaksi; ja
 - h) hoitaa muita tässä lisäpöytäkirjassa sihteeristölle määrättyjä tehtäviä sekä muita tehtäviä siten kuin sopimuspuolikokous määrää.

35 artikla

Sopimuspuolikokouksen ja hallitustenvälisen järjestöjen suhteet

Sopimuspuolikokous voi pyytää toimivaltaisia kansainvälisiä ja alueellisia hallitustenvälisiä järjestöjä, taloudelliset ja kehitystyötä tekevät laitokset mukaan luettuina, osallistumaan tekniseen ja taloudelliseen yhteistyöhön tämän lisäpöytäkirjan tavoitteen saavuttamiseksi.

36 artikla

Taloudelliset resurssit

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että taloudelliset resurssit ovat tärkeitä tämän lisäpöytäkirjan tavoitteen saavuttamisessa, ja tunnustavat Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 26 artiklan merkityksen puitesopimuksen tavoitteiden saavuttamisessa.
2. Jokaisen sopimuspuolen on annettava taloudellista tukea kansallisille toimille, joiden tarkoituksena on tämän lisäpöytäkirjan tavoitteen saavuttaminen kansallisten suunnitelmien, prioriteettien ja ohjelmien mukaisesti.
3. Sopimuspuolet edistävät tarpeen mukaan kahdenvälisen, alueellisten, alueiden sisäisten ja muiden monenvälisen rahoituskanavien käyttöä sopimuspuolina olevien kehitysmaiden ja siirtymätalouden maiden valmiuksien vahvistamisessa, jotta ne pystyvät saavuttamaan tämän lisäpöytäkirjan tavoitteet.
4. Sopimuspuolia rohkaistaan kansallista lainsäädäntöään ja politiikkaansa noudattaen tarvittaessa käyttämään tupakan, tupakkatuotteiden ja valmistusvälineiden laittomasta kaupasta saadun menetetyksi tuomitun rikoshyödyn tässä lisäpöytäkirjassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 18 artiklan soveltamista.
5. Sopimuspuolet kannustavat asianomaisia alueellisia ja kansainvälisiä hallitustenvälisiä järjestöjä ja taloudellisia ja kehitystyötä tekeviä laitoksia, joissa ne ovat edustettuina, antamaan taloudellista tukea sopimuspuolina oleville kehitysmailla ja siirtymätalouden maille ja siten auttamaan näitä lisäpöytäkirjan mukaisten velvoitteidensa täyttämässä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta osallistumisoikeuksia näissä järjestöissä.
6. Sopimuspuolet sopivat, että:
 - a) ne auttavat sopimuspuolia täyttämään lisäpöytäkirjan mukaiset velvoitteensa ja että kaikki asiaan liittyvät potentiaaliset ja olemassa olevat voimavarat ja resurssit, jotka voidaan käyttää tämän lisäpöytäkirjan tavoitteisiin liittyvään toimintaan, olisi otettava käyttöön ja käytettävä kaikkien sopimuspuolten ja varsinkin sopimuspuolina olevien kehitysmaiden ja siirtymätalouden maiden hyväksi; ja
 - b) puitesopimuksen sihteeristö neuvoo pyynnöstä sopimuspuolina olevia kehitysmaita ja siirtymätalouden maita käytettävissä olevien rahoituslähteiden osalta, jotta niiden on helpompi täyttää lisäpöytäkirjan mukaiset velvoitteensa.
7. Sopimuspuolet voivat vaatia tupakkateollisuutta vastaamaan kustannuksista, joita aiheutuu sopimuspuolen velvoitteista tämän lisäpöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 5 artiklan 3 kohdan.
8. Sopimuspuolet pyrkivät kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti rahoittamaan itse lisäpöytäkirjan täytäntöönpanon muun muassa kantamalla veroa ja perimällä muita maksuja tupakkatuotteista.

VIII OSA

RIITOJEN RATKAISU

37 artikla

Riitojen ratkaisu

Sopimuspuolten välisten tämän lisäpöytäkirjan tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisemiseen sovelletaan Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen 27 artiklaa.

IX OSA

LISÄPÖYTÄKIRJAN KEHITTÄMINEN

38 artikla

Lisäpöytäkirjan muutokset

1. Jokainen sopimuspuoli voi ehdottaa muutoksia tähän lisäpöytäkirjaan.
2. Sopimuspuolikokous tarkastelee ja hyväksyy muutokset lisäpöytäkirjaan. Puitesopimuksen sihteeristö toimittaa sopimuspuolille jokaisen kokoukselle ehdotetun muutoksen tekstin vähintään kuusi kuukautta ennen istuntoa, jossa sitä ehdotetaan hyväksyttäväksi. Sihteeristö ilmoittaa ehdotetuista muutoksista myös lisäpöytäkirjan allekirjoittajille ja antaa ne tiedoksi tallettajalle.
3. Sopimuspuolten on pyrittävä kaikin tavoin pääsemään yksimieliseen sopimukseen kaikista kokoukselle tehdyistä muutosehdotuksista. Jos kaikki keinot on käytetty yksimielisyyden saavuttamiseksi mutta sopimukseen ole päästy, viimeisenä keinona on muutoksen hyväksyminen äänestyksessä istunnossa läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten kolmen neljäsosan enemmistöllä. Tässä artiklassa istunnossa läsnä olevilla ja äänestävillä sopimuspuolilla tarkoitetaan sopimuspuolia, jotka ovat läsnä ja äänestävät joko ehdotusta vastaan tai sen puolesta. Puitesopimuksen sihteeristö ilmoittaa kaikki hyväksytyt muutokset tallettajalle, joka toimittaa ne kaikille sopimuspuolille hyväksyttäväksi.
4. Muutosta koskevat hyväksymisasiakirjat on toimitettava tallettajalle. Tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut asiakirjan, jonka on hyväksynyt vähintään kaksi kolmasosaa lisäpöytäkirjan sopimuspuolista.
5. Kaikkien muiden sopimuspuolten osalta muutos tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona kyseinen sopimuspuoli toimittaa tallettajalle asiakirjan, jolla se hyväksyy kyseisen muutoksen.

39 artikla

Tämän lisäpöytäkirjan liitteiden hyväksyminen ja muuttaminen

1. Jokainen sopimuspuoli voi ehdottaa liitteitä tähän lisäpöytäkirjaan ja muutoksia lisäpöytäkirjan liitteisiin.
2. Liitteet voivat olla ainoastaan luetteloita, lomakkeita ja muuta kuvaavaa aineistoa, joka liittyy menettelyllisiin, tieteellisiin, teknisiin tai hallinnollisiin seikkoihin.
3. Tämän lisäpöytäkirjan liitteiden ja niiden muutosten ehdottamisessa, hyväksymisessä ja voimaansaattamisessa noudatetaan 38 artiklan mukaista menettelyä.

X OSA

LOPPUMÄÄRÄYKSET

40 artikla

Varaumat

Tähän lisäpöytäkirjaan ei voi tehdä varaumia.

41 artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi irtisanoa lisäpöytäkirjan tallettajalle toimitetulla kirjallisella ilmoituksella milloin tahansa sen jälkeen, kun on kulunut kaksi vuotta siitä päivästä, jona tämä lisäpöytäkirja on sopimuspuolen osalta tullut voimaan.
2. Irtisanominen tulee voimaan yhden vuoden kuluttua siitä, kun tallettaja on saanut irtisanomisilmoituksen, tai irtisanomisilmoituksessa mahdollisesti ilmoitettuna myöhempänä ajankohtana.
3. Sopimuspuolen, joka irtisanoo Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen, katsotaan irtisanoneen myös tämän lisäpöytäkirjan, ja irtisanominen tulee voimaan päivänä, jona Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen irtisanominen tulee voimaan.

42 artikla

Äänestys-oikeus

1. Jokaisella tämän lisäpöytäkirjan sopimuspuolella on yksi ääni, ellei tämän artiklan 2 kohdassa toisin määrätä.
2. Alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt voivat toimivaltaansa kuuluvissa asioissa käyttää äänioikeuttaan vain sellaisen äänimäärän mukaisesti, joka vastaa niiden tämän lisäpöytäkirjan sopimuspuolina olevien jäsenvaltioiden määrää. Tällainen järjestö ei saa käyttää äänioikeuttaan, jos jokin sen jäsenvaltioista käyttää omaa äänioikeuttaan, ja päinvastoin.

43 artikla

Allekirjoittaminen

Tämän lisäpöytäkirjan voivat allekirjoittaa Maailman terveysjärjestön päämajassa Genevessä 10 ja 11 päivänä tammikuuta 2013 ja sen jälkeen Yhdistyneiden kansakuntien päämajassa New Yorkissa 9 päivään tammikuuta 2014 saakka kaikki Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen sopimuspuolet.

44 artikla

Ratifiointi, hyväksyminen, muodollinen vahvistaminen tai liittyminen

1. Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden on ratifioitava tai hyväksyttävä tämä lisäpöytäkirja tai liityttävä siihen, ja alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön on vahvistettava se muodollisesti tai liityttävä siihen. Lisäpöytäkirjaan voi liittyä sitä päivää, jona se suljetaan allekirjoittamista varten, seuraavasta päivästä lähtien. Ratifiointia, hyväksymistä, muodollista vahvistamista ja liittymistä koskevat asiakirjat toimitetaan tallettajalle.
2. Kaikki lisäpöytäkirjan velvoitteet sitovat jokaista sellaista alueellista taloudellisen yhdentymisen järjestöä, josta tulee lisäpöytäkirjan sopimuspuoli ilman, että yksikään sen jäsenvaltioista on sen sopimuspuoli. Jos järjestön jäsenvaltioista yksi tai useampia on sopimuspuoli, järjestön ja sen jäsenvaltioiden on päätettävä kunkin velvollisuuksista lisäpöytäkirjan alaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Tällaisissa tapauksissa järjestöllä ja jäsenvaltioilla ei ole oikeutta käyttää lisäpöytäkirjan mukaisia oikeuksia samanaikaisesti.
3. Alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen on muodollista vahvistamista koskevissa asiakirjoissaan tai liittymisasiakirjoissaan ilmoitettava toimivaltansa laajuus lisäpöytäkirjan kattamissa asioissa. Näiden järjestöjen on myös ilmoitettava kaikista toimivaltansa laajuuden merkittävistä muutoksista tallettajalle, joka ilmoittaa niistä edelleen sopimuspuolille.

*45 artikla***Voimaantulo**

1. Tämä lisäpöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun neljäskymmenes ratifiointia, hyväksymistä, muodollista vahvistamista tai liittymistä koskeva asiakirja on toimitettu tallettajalle.
2. Lisäpöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä ratifiointia, hyväksymistä, muodollista vahvistamista tai liittymistä koskevan asiakirjan talletuspäivämäärästä jokaisen Maailman terveysjärjestön tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen sopimuspuolen osalta, joka ratifioi, hyväksyy tai muodollisesti vahvistaa tämän lisäpöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun 1 kohdassa tarkoitetut voimaantuloa koskevat edellytykset ovat täyttyneet.
3. Tässä artiklassa alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamien asiakirjojen ei katsota olevan täydennyksiä järjestön jäsenvaltioiden tallettamiin asiakirjoihin.

*46 artikla***Tallettaja**

Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri on tämän lisäpöytäkirjan tallettaja.

*47 artikla***Todistusvoimaiset tekstit**

Tämän lisäpöytäkirjan alkuperäinen kappale, jonka arabian-, kiinan-, englannin-, ranskan-, venäjän- ja espanjankieliset versiot ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.
